

Principy směnečných vztahů

Náležitosti směnky

Josef Kotásek
Masarykova Univerzita

Banálnost vlastní směnky

- ▶ Účastníci
 - ▶ Výstavce (emitent) – přímý dlužník
 - ▶ Remitent

The image shows a blank Czech check form with a green border and a purple grid background. The form contains the following fields and text:

- Číslo:** _____ **V** _____ **číslo** _____ **20** _____
- Dne:** _____ **index slovy**
- Konec:** _____
- čísly:** _____
- Spíše u:** _____
- Místo placení:** _____

Center text: **ZA TUTO VLASTNÍ SMĚNKU ZAPLATÍM**

Amount field: _____ Kč _____ Kč

Text: **konan drahých, platit jako nárok**

Bottom text: **Jedna směnka platit, jedna směnka platit**

Triáda cizí směňky

- ▶ Účastníci
 - ▶ Výstavce (trasant)
 - ▶ Remitent
 - ▶ Směnečník

The image shows a blank form for a foreign bill of exchange (směňka) with a decorative border. The form contains the following fields and text:

- Top left: _____ dne _____ 20____
Měsíce a denů vystavení (měsíce, denů)
- Top right: Místo placení _____
- Center: **Za tuto směňku - 1. vyhotovení - zaplatte** dne _____ 20____
(měsíce, denů)
- Left side: k tomu _____
slovy _____
Kč _____
- Right side: **BEZ PROTESTU**
Datum a podpis příjemce (akceptace):
- Bottom left: Směnečník (převodní adresa): _____
Spláno u: _____
Číslo účtu: _____
- Bottom center: Jméno (název) a adresa vystavce: _____
- Bottom right: _____
Název a podpis vystavce
- Far right: **SMĚŇKA** (written vertically)

Postavení výstavce vlastní směnky

► Přímý dlužník: čl. I § 78 + čl. I § 28

§ 28

- (1) Přijetím se směnečník zavazuje zaplatit směnku při splatnosti.
- (2) Není-li směnka zaplacená, má majitel, i když je výstavcem, proti příjemci přímý nárok ze směnky na vše, co lze žádat podle §§ 48 a 49.

§ 48

- (1) Majitel může postihem žádat:

1. směnečný peníz, pokud nebyla směnka přijata nebo zaplacená, s úroky, byly-li ujednány;
2. šestiprocentní úroky ode dne splatnosti;
3. útraty protestu a podaných zpráv, jakož i ostatní útraty;
4. odměnu ve výši jedné třetiny procenta směnečného peníze nebo v nižší dohodnuté výši.

Postavení výstavce cizí směnky

- ▶ Nepřímý dlužník (postižní, postihový, regresní)

Čl. I § 9

Výstavce odpovídá za přijetí a zaplacení směnky.

Svou odpovědnost za přijetí může výstavce vyloučit; každá doložka, kterou vyloučí svou odpovědnost za zaplacení, platí za nenapsanou.

Redukce účastníků základní cizí směnky

- ▶ Směnka cizí na vlastní řad výstavce (čl. I § 3 odst. 1 ZSŠ)
- ▶ Zastřená směnka vlastní (čl. I § 3 odst. 2 ZSŠ)
- ▶ Totální redukce účastníků

Směnka cizí na vlastní řad výstavce

- ▶ Totožnost věřitele a výstavce
- ▶ Nezapomenout na čl. I § 9

Zastřená směnka vlastní

- ▶ Totožnost výstavce a směnečníka
- ▶ Bez podpisu směnečníka („duplicitního“) není přímý dlužník

Ukázka vlastní směnky

www.vasekancelar.cz

Číslo	XXX	v	Praze	dne	1.ledna 2013	XX
		<small>místní a daním vyřazení směnky</small>				<small>(místní směr)</small>
Dne	31. prosince 2013		ZA TUTO VLASTNÍ SMĚNKU ZAPLATÍM BEZ PROTESTU			
		<small>(místní směr)</small>		= 1.500,--		Kč
Komisa	František Bohatý, r.č. 670101/1111		XXX hač.			
slavy	Jedentisícpětset.		<small>konuz českých, hačto jako nahře</small>			
Spjatno u	XXX		Marie Chudá, r.č. 776110/1234			
Místo placení	Praha 1, Jindřišská 2789/6		č.OP 123456789			
				Nová 352		
				Praha 9		
				<i>Chudá</i>		
				<small>Zjedno (náam, realitní), adresa a grolje vyřazena</small>		

Formulář cizí směnky

dne

20

Místo a datum vystavení (měsíc slovy)

Kč

hal

Za tuto směnku zaplatíte dne

20

Měsíc slovy

na řad:

komu

Kč

hal

Částka slovy

Směnečník:

Splatno v:

Místo placení

u:

Domicil

Jméno, adresa a podpis výstavce

Výhody a nevýhody formulářů

- ▶ Nutnost úpravy textu
- ▶ Jazyk směnky, vícejazyčné formuláře
- ▶ Způsoby označení za směnku (složeniny apod.)
- ▶ Nepřípustná synonyma typu trata

Pozoruhodné chápání formulářů

V posuzované směnce vyznačený údaj o datu jejího vystavení „dne 17. 10. října 2007“ je sice zjevně „neobvyklý“, ale nevzbuzuje rozumné pochybnosti o tom, že směnka byla vystavena dne 17. října 2007.

Číslovka „17.“ ve sporném zápisu nepochybně neoznačuje měsíc, ale den v příslušném měsíci. Číslovka „10.“ označuje pořadové číslo měsíce v kalendářním roku. Měsíc je pak duplicitně vyjádřen slovem „října“. Opačný závěr o tom, že číslovka „10.“ označuje den v příslušném měsíci, a není tedy jasné, zda byla směnka vystavena „17.“ nebo „10.“ dne měsíce října, by odporoval běžnému způsobu psaní dvou různých dat, neboť v takovém případě by dřívější datum bylo uvedeno na prvním místě.

Návrat do budoucnosti

Předtisk formuláře obsahuje co do data splatnosti číslo 19, přičemž rukou je napsáno 30. září 2004 - není pochyb o tom, že směnka je splatná v roce 2004 a nikoli v roce 192004

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2015, sp. zn. 29 Cdo 476/2013

Závěr, podle něhož údajem roku není „192001“, nýbrž skutečně a jen „2001“ podporuje – jak správně uvedl odvolací soud – zásadní grafická odlišnost textu formuláře a textu do formuláře vepsaného při vyhotovení směnky, nehledě na to, že obecně u kteréhokoli účastníka směnečného vztahu nelze předpokládat, že by – a to i vzhledem ke grafické podobě údaje data splatnosti směnky – mohl mít za to, že směnka bude splatná za více než 190.000 let.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2011, sp. zn. 29 Cdo 945/2009

Vyšší bere?

Pre určitost' zmenečného príkazu sa vyžaduje vyjadriť i menu, v ktorej má byť zmenečná suma zaplatená. Na predloženej cudzej zmenke zo dňa 13.09.2006 je **predtlačená mena na formulári zmenky „Kč“**, pričom **táto nie je prečiarknutá ani iným spôsobom upravená**. Na zmenke je pri doplnenej sume 600.000 **perom písaným písmom doplnená mena „Sk“**. Zdôraznil, že na predmetnej zmenke sú uvedené dve meny, a to Kč i Sk, preto je vyjadrenie meny na zmenke rozporné a z tohto dôvodu je zmenečný príkaz neurčitý a zmenka je podľa čl. I § 2 ods. 1 zák. č. 191/1950 Zb. neplatná

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo dna 28.8.2012, spis. značka 16CoZm/3/2012

NS sp. zn. 29 Cdo 1216/2014

Jakkoli lze formální náležitosti směnky posuzovat výlučně dle výsledné podoby směnečné listiny se zřetelem na zákonem předepsané náležitosti, a též se zřetelem na to, zda je daný údaj ze směnečné listiny objektivně seznatelný, důvodem neplatnosti směnky může být pouze takový údaj, jenž bude vzbuzovat rozumné pochybnosti o samotném obsahu dané formální náležitosti (posuzováno z pohledu kteréhokoliv účastníka směnečného vztahu, tedy i třetí osoby, která se případně v budoucnu účastníkem směnečného vztahu stane).

Závěr soudů nižších stupňů v projednávané věci, podle nichž sporná listina nemůže být platná jako směnka vlastní, neboť datum jejího vystavení (kterým měl být 25. listopad 2009) předchází vyznačenému datu splatnosti, nemůže obstát. Se zřetelem ke způsobu, jakým byl údaj o datu vystavení směnky na listinu zapsán, jakož i ke grafické podobě tohoto údaje na sporné směnce totiž nelze mít žádné pochybnosti o tom, že obsahem posuzovaného zápisu data vystavení sporné směnky je údaj označující (jako den vystavení směnky) den 25. listopadu 2009, tedy den zjevně předcházející splatnosti směnky (30. květnu 2010). Takový údaj je – bez zřetele k tomu, že k vyhotovení směnky byl použit (ve vztahu k údaji letopočtu data vystavení) neupravený tiskopis směnečné listiny – evidentně ze sporné listiny seznatelný, přičemž žádný účastník směnečného vztahu evidentně nemůže mít rozumné pochybnosti o tom, kdy byla sporná směnka (podle zápisů na ní vyznačených) vystavena (jinak řečeno, nemůže nabýt přesvědčení, že by snad k vystavení sporné směnky nemělo dojít v roce 2009, ale až v roce „2009“).

Z rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 1216/2014, ze dne 24. 2. 2016

Katalog náležitostí čl. I § 1 a § 75

- ▶ **Není taxativní již z podstaty**
- ▶ **Přípustnost fakultativních doložek**
- ▶ **Právně bezvýznamné**
 - ▶ **Banálním obsahem**
 - ▶ informační a evidenční doložky
 - ▶ superfluum (pozitivní ordredoložka)
 - ▶ **Ex lege**
 - ▶ úroky u jiných směnek než vistasměnek a lhůtních vistasměnek
 - ▶ doložka, kterou by trasant vylučoval svou odpovědnost za zaplacení.

Aprobované modifikace textu

- ▶ domicil směnky (čl. I § 4)
 - ▶ úročení směnky (čl. I § 5)
 - ▶ rektadoložka (čl. I § 11)
 - ▶ doložky vylučující odpovědnost trasanta za přijetí (čl. I § 9 odst. 1)
 - ▶ předkládací doložky o přijetí směnky (čl. I § 22),
 - ▶ modifikace pravidel o rozhodném kalendáři (čl. I § 37 odst. 4)
 - ▶ vlastní kursová doložka (čl. I § 42)
 - ▶ doložka zbavující protestační povinnosti (čl. I § 46)
 - ▶ určení podpůrné adresy (čl. I § 55)
 - ▶ číslování stejnopisů (čl. I § 64)
-
- ▶ ▶ jméno osoby, která má stejnopis zasláný k přijetí (čl. I § 66)

Místní a časové pořadí náležitostí Autorství textu

- ▶ NS v rozsudku ze dne 27. 2. 2007, sp. zn. 29 Odo 1047/2005
 - ▶ *„předpisy směnečného práva nestanoví (a to ani pokud jde o vytváření samotné směnky výstavcem, ale ani pokud jde o připojování jednotlivých doložek na směnku jinými osobami), pořadí, v jakém mají být jednotlivé části prohlášení vyznačovány“.*
 - ▶ „Autorství“ textu je nerozhodné
-
-

Platební příkaz I

Platební příkaz aneb Vrchní soud jako přísný češtinář

Listina obsahující text "za tuto směnku zaplatíte dne 2. ledna 2005, komu: M. D. 92.800,- Kč" není platná jako směnka cizí, neboť neobsahuje bezpodmínečný příkaz zaplatit určitou peněžitou sumu.

Vrchní soud v Praze 29 Cdo 802/2010

Označení za směnku

- ▶ Lokalizace směnečné klauzule v textu
 - ▶ Jazyk směnky
 - ▶ Způsoby označení za směnku (složeniny apod.)
 - ▶ Nepřípustná synonyma typu „trata“
-
- ▶ **Použití označení „blankosměnka“ místo označení „směnka“ v textu listiny nemá za následek neplatnost směnky z důvodu absence náležitosti vyžadované odkazovaným ustanovením směnečného zákona.**
 - ▶ Rozsudek Nejvyššího soudu z 24. 2. 2016, sp. zn. 29 Cdo 4535/2014

Jazyk směňky

Benevolence zahraniční literatury

„At Oct 14, 1963 pay this Bill of exchange to the order auf eigene Siebzehntausend Deutsche Mark“,

Platná směňka - přestože je směňečná doložka na vlastní řad částečně vyjádřena v němčině a ve stejném jazyku bylo uvedeno i datum vystavení.

Postačí, když směňka má text platebního příkazu a směňečné klauzule ve shodném jazyku

Podle Baumbach/Hefermehl: Wechselgesetz und Scheckgesetz, 1997, s. 113, s. 106)

Jazyk směňky

Relativně přísné nároky i u NS

Jakkoli zde sporné směňky obsahují u číselného vyjádření směnečné sumy údaj měny směnečné sumy „CHF“ (který odpovídá ČSN ISO 4217 kódy pro měny a fondy, vydané v prosinci 2002, jež je českou verzí mezinárodní normy ISO 4217:2001) – kód pro frank švýcarský, „druhý“ údaj měny směnečné sumy, nacházející se u slovního vyjádření směnečné sumy, znějící „swiss francs“ je důvodem neplatnosti obou směnek. Není totiž pochyb o tom, že u sporných směnek, vystavených v českém jazyce, zmíněný údaj měny odporuje požadavku jazykové jednoty směňky.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2010, sp. zn. 29 Cdo 427/2009

Slib / příkaz prostý podmínek

- ▶ **Bezpodmínečný platební slib či příkaz**
 - ▶ Podmínky a jejich dopad na platnost směnek
 - ▶ Co nelze považovat za podmínku
 - ▶ Vyjádření směnečné sumy, konkurence údajů (čl. I § 6 ZSŠ)
 - ▶ Nevztahuje se ale na kolizi měn
 - ▶ Jako platné obtojí za určitých podmínek i směnky s údajem „koruny“ – srov. § 41

Platební příkaz II

V poměrech projednávané věci je pak podle přesvědčení Nejvyššího soudu z použité formulace „**za tuto směnku zaplatíte (...) 92.800,- Kč ...**“ **zřejmé, že směnka platební příkaz obsahuje.** Uvedené výstavcovo prohlášení (bez zřetele k tomu, zda je gramaticky správné) z obsahového hlediska odpovídá požadavkům ustanovení čl. I. § 1 bodu 2 směnečného zákona a v daných souvislostech jej nelze chápat jinak, než jako vyjádření příkazu výstavce, aby označený směnečník zaplatil (za směnku) stanovenou částku.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2011, sp. zn. 29 Cdo 802/2010

Úroky

- ▶ Čl. I § 5 ZSŠ
- ▶ Pouze vistasměnky a lhůtní vistasměnky
- ▶ Pokud ve směnce není jiného údaje, běží úrok ode dne vystavení směnky
- ▶ Za počátek běhů úroků může být ovšem určen i den pozdější

Trasát (směnečník) a údaje o něm

▶ Umístění v textu směnky

„Je-li na směnečném formuláři na obvyklém místě v levé dolní části líce směnky uvedeno označení osoby, k níž zcela zřejmě směřuje směnečný příkaz, jde o směnečníka, i když tento údaj není výslovně uvozen slovem směnečník“

**Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 5. 1999,
sp. zn. 5 Cmo 657/98**

▶ Výslovné nebo nepřímé označení

▶ Určení směnečníka akceptací?

Splatnost

- ▶ **4 varianty**
 - ▶ Na viděnou (vistasměnky)
 - ▶ Na určitý čas po viděné (lhůtní vistasměnky)
 - ▶ Na určitý čas po vystavení (datosměnky)
 - ▶ V určitý konkrétní den (fixní, precizní směnky)

Splatnost „do...“

„je-li doba splatnosti na směnce vyznačena způsobem, který požadavkům ustanovení čl. I. § 33 odst. 1 směnečného zákona neodpovídá, neznamená to, že by se k takovému údaji nepřihlíželo (a uplatnila se zásada ... podle [níž] o vlastní směnce, v níž není údaj splatnosti, platí, že je splatná na viděnou), ale existence takového údaje na směnce by byla důvodem její neplatnosti.“

„z formulace údaje splatnosti „do 30. června 2003“ [je] zcela zjevné, že směnka nebyla splatná konkrétního dne, nýbrž že pro její splatnost bylo určeno časové období končící datem 30. června 2003; potud ve skutečnosti **ponechává na vůli dlužníka, kterého dne v rámci období končícího dnem 30. června 2003 směnku zaplatí. Takto určený údaj splatnosti směnky pak bez jakýchkoli pochybností způsobuje neplatnost směnky ve smyslu ustanovení čl. I. § 33 odst. 2 směnečného zákona.**“

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. 29 Cdo 3361/2010

Nešlo by to přeci jen?

Vzhledem k umístění obou údajů na směnce a jejich zřetelné vzájemné vazbě (kdy údaje o splatnosti směnky „na viděnou“ a o lhůtě „do 31. prosince 2009“ jsou součástí jedné a téže doložky, přičemž vymezení lhůty navazuje na text určující, že směnka bude splatná při jejím předložení) totiž nelze než dovodit, že smyslem uvedeného zápisu na směnce bylo (v souladu s ustanovením čl. I. § 34 odst. 1 směnečného zákona) prodloužit zákonnou lhůtu k předložení směnky k placení (od udaného dne vystavení směnky) do 31. prosince 2009.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. června 2015, sp. zn. 29 Cdo 894/2013

K platnost směňky se splatností s přesností vyšší než na dny

Směňka se splatností stanovenou s přesností vyšší než na dny (tj. směňka splatná v určitou hodinu, popř. jinak vymezenou část konkrétního dne), je bez dalšího směňkou neplatnou podle ustanovení čl. I. § 33 odst. 2 zákona č. 191/1950 Sb.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2011, sp. zn. 29 Cdo 2162/2010

K platnost směnky se splatností s přesností vyšší než na dny

Pokud na posuzované směnce vlastní je den splatnosti určen uvedením konkrétního data, přičemž v dalším textu směnečného prohlášení v části, v níž je určeno platební místo směnky je navíc umístěn časový údaj „9,00 – 16,00 hod.“, pak s přihlédnutím k umístění sporného časového údaje na směnce vlastní, když ten netvoří ani součást doložky o splatnosti směnky, ale bezprostředně navazuje až na údaj platebního místa, nelze mít pochybnosti o tom, že výše uvedeným způsobem je splatnost směnky stanovena na určitý den, nikoli jen na jeho část, příp. na konkrétní hodinu.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2013, sp. zn. 29 Cdo 803/2013

Den vystavení = den splatnosti

Ustanovení § 33 směnečného zákona nevylučuje, aby byl dnem splatnosti den, kdy byla směnka vystavena, resp. nestanoví, že by taková směnka (na rozdíl od směnky, která by byla splatná dříve, než v den vystavení) byla neplatná.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2007, sp. zn. 29 Odo 1047/2005

Místo placení

Údaj platebního místa

K naplnění požadavku určitosti údaje platebního místa přitom postačí, je-li platební místo na směnce vyznačeno alespoň s přesností obce nebo města

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3964/2009

Údaj místa, kde má být placeno, musí být na směnce vyznačen způsobem nevzbuzujícím pochybnosti o tom, kde má výstavce směnky vlastní povinnost plnit a majitel směnky právo plnění vyžadovat; **případná odchylka od „úředně zavedeného“ označení platebního místa (obce), nemající za následek vznik takových pochybností, není významná a není důvodem neplatnosti směnky**

"Zkratka statutárního města K. V., ve znění ‚K. V.‘ je zkratkou ustálenou a je již spíše notorií."

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2013, sp. zn. 29 Cdo 3817/2012

Zákonné platební místo

▶ Cizí směnka

- ▶ Není-li zvláštního údaje, platí, že místo uvedené u jména směnečnickova je místem platebním a zároveň místem směnečnickova bydliště.

▶ Vlastní směnka

- ▶ Není-li zvláštního údaje, platí, že místo vystavení směnky je místem platebním a zároveň místem výstavcova bydliště

Domicilát

§ 4

Směnku lze učinit splatnou u třetí osoby, a to buď v místě směnečnickova bydliště, nebo v místě jiném

Neurčitost místa?

Kostelec?

K naplnění požadavku určitosti údaje platebního místa postačí, je-li platební místo na směnce vyznačeno alespoň s přesností obce nebo města.

Uvedením názvu obce je platební místo směnky nepochybně vymezeno dostatečně určitým způsobem, a to bez zřetele k tomu, zda případně existuje více obcí stejného názvu. Výklad, podle něhož by v případě výskytu více míst (obcí, měst) shodného názvu bylo zapotřebí – k naplnění požadavku určitého vymezení platebního místa – uvést na směnce ještě další údaje odlišující místo, kde má být směнка zaplácena od ostatních míst shodného názvu, nemá oporu ve směnečném zákoně a ve svých důsledcích by vedl k tomu, že na účastníky směnečných vztahů by byly – ohledně jejich místních znalostí – kladeny naprosto nepřiměřené a ničím neodůvodněné požadavky.

Domiciliát

▶ Rozpor mezi platebním místem a domicilem - NEPLATNOST

- ▶ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2008, sp. zn. 29 Cdo 4644/2007, nebo z 2. 1. 2007, sp. zn. 29 Odo 996/2005)

za neurčité však již NENÍ považováno určení platebního místa u osoby (např. banky), která má v dané obci více provozoven

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3964/2007

nebo v sídle prvního věřitele (remitenta), je-li takové sídlo
▶ na směnce uvedeno

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17.8.2005, sp. zn. 29 Odo 1053/2004

Místo platební

Ze shora uvedených judikatorních závěrů je zcela zjevné, že platební místo musí být vymezeno místopisným údajem, a to minimálně s přesností obce nebo města. Promítnuto do poměrů projednávané věci pak není pochyb o tom, že údaj „Česká spořitelna“ místopisným údajem není, když jde o název (respektive jeho část), pod kterým je podnikatel (právnícká osoba) zapsán do obchodního rejstříku. Jelikož není pochyb o tom, že údaj „Česká spořitelna“ [byť vyznačený v řádku „splatno v“ (...), „místo placení“] nelze považovat za určení platebního místa, nelze uvažovat ani o neurčitosti takto „vymezeného“ platebního místa, jež by jinak byla důvodem neplatnosti směnky.

Česká spořitelna nemůže být údajem místa (byť neurčitým) a je proto namístě na věc aplikovat zákonné platební místo“.

Rozsudek ze dne 28. 3. 2013, sp. zn. 29 Cdo 169/2013

Směnky lokalizované k věřiteli

Spory jsou vedeny o přípustnost opisného určení místa platebního slovy „v sídle věřitele“, „v sídle majitele“, „v sídle remitenta“ apod.

„zaplatím za tuto směnku vlastní při předložení částku 54 544 Kč (slovy: padesátčtyřitisícpětsetčtyřicetčtyři korun českých) společnosti E. L., s. r. o., sídlo věřitele je místem platebním“.

„je-li na směnce určitě a srozumitelně vyznačeno sídlo věřitele a údaj o tom, že sídlo věřitele je místem, kde má být placeno, neobstojí právní závěr, že směnka je pro neurčitost platebního místa neplatná“.

Více provozoven

Z hlediska určitosti platebního místa přitom není významné, zda se v rámci směnkou vymezeného platebního místa případně nachází více provozoven označené osoby, v nichž by mohla být směnka k placení předložena. V takovém případě by totiž majitel mohl směnku k placení předložit podle své volby v kterékoli z nich. Přitom na povinnost zaplatit směnku bez jakýchkoli pochybností nemůže mít vliv ani skutečnost, že k datu její splatnosti v rámci vymezeného platebního místa provozovna osoby, u níž má být placeno, neexistuje (byla v mezidobí zrušena); rozhodující totiž je, že i nadále zůstává jednoznačně určené místo placení.

Splatnost v „České republice“

NEOBHAJITELNÉ ROZHODNUTÍ

V projednávané věci podle názoru NS nelze odhlédnout od skutečnosti, že ač na směnce je místo placení uvedeno neurčitě (Česká republika), obsahuje směnka určitý údaj o místě vystavení (N.) a na směnce je uvedena dokonce přesná adresa výstavce. Přitom údaj místa placení není s údajem místa vystavení v rozporu (N. se nacházejí v České republice, na okrese Plzeň-jih). Údaj místa vystavení směnky je proto způsobilý upřesnit údaj o místě placení tak, aby majitel směnky věděl, ve kterém místě má směnku v den splatnosti předložit k placení (srov. čl. I. § 87 odst. 1 směnečného zákona).

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 6. 2010, sp. zn. 28 Cdo 4497/2009

Remitent a jeho identifikace

- ▶ Uvození slovy „na řad“, příp. „komu“ (reflektuje se různá forma)
- ▶ Identifikace remitenta (postačí jméno)
- ▶ Někdy ani to není nutné – směnka na vlastní řad výstavce

Směnka cizí, obsahující označení remitenta pouze údajem „na vlastní řad“, je neplatná

Rozsudek NS ze dne 26. 7. 2007, sp. zn. 29 Odo 262/2006)

NEKOREKTNÍ ROZHODNUTÍ

Doložka „nebo doručiteli“ uvedená v označení remitenta ve směnce způsobuje absolutní neplatnost pro neurčitost.
Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3. 12. 1997, sp. zn. 9 Cmo 240/97.

Údaj směnečníka ve vlastní směnce

Údaj směnečníka však nepatří mezi podstatné obsahové náležitosti směnky vlastní (čl. I. § 75 směnečného zákona). Je-li tedy takový údaj na směnce vlastní přesto uveden, nutno na něj pohlížet jako na údaj nadbytečný, který nic nemění na konstrukci směnky vlastní; v případě jinak bezvadného obsahu se může i tak jednat o platnou směnku vlastní

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 5 Cmo 260/2001

Skutečnost, že výstavce byl označen termínem směnky cizí jako směnečník, tedy ten, kdo má platit, nemůže být důvodem pro to, aby nebylo možné jej považovat za výstavce a popřípadě použít zákonnou domněnku v § 76 odst. 1 směnečného zákona. Pokud směnka obsahuje slib za tuto směnku zaplatím... a jako směnečník (ten kdo má platit) je uveden žalovaný, nejsou o totožnosti výstavce žádné pochybnosti, neboť navíc nečitelnost podpisu je vidimována notářským prohlášením na rubu směnky o tom, že podpis výstavce je shodný s osobou v rubrice směnečníka.

▶ **Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. března 2003, sp. zn. 29 Odo 580/2002**

Datum a místo vystavení směnky

Datum vystavení směnky (tj. údaj dne, měsíce a roku, kdy byla směnka vystavena) lze na směnce vyznačit libovolným způsobem (slovy, arabskými či římskými číslicemi, popř. i zažitými zkratkami), vždy se však musí jednat o údaj určitý a pojmově možný.

V poměrech projednávané věci Nejvyšší soud nemá jakékoliv pochybnosti o tom, že údajem „06.2./07“, tj. číselným označením dne a měsíce (šestého února) a uvedením zkratky (posledních dvou číslic) roku (2007), bylo určeno zcela konkrétní datum vystavení směnky.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2011, sp. zn. 29 Cdo 3106/2009

Datum a místo vystavení směnky

Pouze ze skutečnosti, že směnka na 100 000 Kč měla být dle údajů na ní uvedených vystavena dne 11. 1. 2004, kdy s ohledem na tvrzenou zahraniční dovolenou žalobce být vystavena nemohla, nelze zde proto automaticky dovodit, že by se muselo jednat o směnku neplatnou nebo falešnou.

K platnosti směnky postačuje, aby datum vystavení směnky bylo dnem existujícím.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 11. 2010, sp. zn. 28 Cdo 3071/2010

Podpis výstavce

„Pro přijetí závěru, že výstavce směnku podepsal, je nevýznamné, zda tak učinil způsobem, jež odpovídá jeho běžnému podpisu; akceptace názoru opačného by totiž znamenala, že pouhá změna rukopisu by měla za následek neplatnost směnky.“

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2006, sp. zn. 29 Odo 1685/2005

Podpis výstavce

Popře-li žalovaný ve sporu o zaplacení vlastní směnky její pravost, leží důkazní břemeno ohledně pravosti směnky (pravosti podpisu žalovaného na směnce) na žalobci, který směnku k důkazu předložil a který ze skutečností v ní uvedených vyvozuje žalobou uplatněný nárok.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.12.2009, sp. zn. 29 Cdo 3478/2007

S citovaným rozhodnutím soud prvního stupně zásadně nesouhlasí, poněvadž zcela ignoruje základní principy sporného řízení, jmenovitě zásadu projednací, postavenou na principu dělení důkazního břemene a naprosto pomíjí zvláštní povahu řízení ve sporech o zaplacení směnky v režimu ustanovení § 175 o.s.ř.

Již z povahy věci je ve sporném řízení nepředstavitelné, aby ke skutečností, o nichž nese břemeno tvrzení jedna procesní strana, leželo břemeno dokazování stran předmětu dokazování na druhé procesní straně ve sporu. Takové rozdělení povinnosti tvrzení a povinnosti důkazní k takovému tvrzení by bylo naprostým logickým nesmyslem a odporovalo by i výše citovanému ustanovení procesního řádu.

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 13. 11. 2013, sp. Zn. 5 Cm 39/2012

Výklad textu směnky - naivní představy

- ▶ VS v Praze v rozsudku ze dne 17. 2. 1999, sp. zn. 9 Cmo 504/1998: *„směnka je vysoce formální cenný papír, který s ohledem na svou převoditelnost musí být naprosto určitý a nevyvolávající jakoukoliv pochybnost o právech a povinnostech s ním spojených“.*

Jde to...

- ▶ NS v rozsudku ze dne 20. ledna 2011, sp. zn. 29 Cdo 3106/2009 aproboval směnku, byť bylo její místo platební v obci „Kostelec“ (bez dalšího upřesnění), kterých je v ČR více než deset.
- ▶ „Naprostá určitost“ je u řady směnek iluzorní.

Sadismus směnečné přísnoti

Sporadické zmínky v judikatuře

- ▶ Nález ÚS 3660/11 ze dne 14. 3. 2012
- ▶ Rozsudek NS ze dne 10. 5. 2005, sp. zn. 29 Odo 628/2004

O to silnější argumenty v literatuře

- ▶ Formální směnečná přísnot
- ▶ Materiální směnečná přísnot

Preference platnosti?

- ▶ Princip dovozován judikatorně – srov. zejména rozsudek NS ze dne 30. 1. 2008, sp. zn. 28 Cdo 3233/2006, náleží Ústavního soudu ze dne 14. 4. 2005, sp. zn. I. ÚS 625/03, resp. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. září 2007, sp. zn. 2 Afs 173/2006.
- ▶ Ustanovení § 574 NOZ: na právní jednání je třeba spíše hledět jako na platné než jako na neplatné.

Předpoklady aplikace podpůrných ustanovení

- ▶ Předpokladem aplikace podpůrných ustanovení (čl. I § 2) je **skutečná absence příslušných údajů** na směnce, a nikoliv jejich nekorektnost, rozpornost či neurčitost
- ▶ Vědomě se prohřešuje NS v rozhodnutí ze dne 2. 6. 2010, sp. zn. 28 Cdo 4497/2009 – aprobeance směnky se splatností „v České republice“

Derogace pravidla *contra proferentem*

- ▶ VS Olomouci ze dne 29. 11. 2006, sp. zn. 9 Cmo 60/2006, konstatuje u směnky s vadně vymezeným platebním místem, že je bez významu „*zda chybějící označení obce (města), v němž mělo být na směnku placeno, lze přičítat k tíži výstavci směnky, který ji měl dle tvrzení žalobce vyplňovat, nebo žalobci. Podstatné je pouze to, jaký je výsledný obsah listiny žalovaným emitované*“.

Fakultativní pravdivost údajů

- ▶ u šeků se s „nepravdou“ výslovně počítá, srov. čl. II § 28 odst. 2, resp. § 29 odst. 4), totéž platí pro jiné místo vystavení
- ▶ slovNS v rozhodnutí ze dne 12. 12. 2008, sp. zn. 1 Obo 151/2007, dovedil neplatnost směnky, neboť v den vystavení směnky (2. 9. 2001) výstavce prokazatelně pobýval v zahraničí a nemohl tedy v daný den směnku vystavit: *„súd preto správne ustálil, že medzi účastníkmi s ohľadom na zistené skutočnosti nemohol vzniknúť zmenkovoprávny vzťah z vlastnej zmenky“*

Fakultativní pravdivost údajů II

- ▶ NS v rozsudku ze dne 3. 11. 2010 sp. zn. 28 Cdo 3071/2010 *„je nemyslitelné, aby soud k námitce dlužníka zkoumal, zda formálně označené datum vystavení odpovídá datu, kdy byla směnka skutečně vystavena. Takové zkoumání, které nemá žádný význam z hlediska funkce směnky“*
- ▶ *„stačí, aby v tento den skutečně být vystavena mohla (musí se tedy jednat o datum existující). Fiktivní (smyšlené) datum vystavení tedy zásadně nečiní směnku neplatnou.“*

Konverze neplatné směňky?

- ▶ § 575 nového obč. zák., do 31. 12. 2012 § 41a obč. zák.
- ▶ V německé judikatuře se kladně k možnosti konverze v poukázku postavil OLG Bamberg, rozsudek ze dne 16. 2. 1967 - 2 U 72/66.
- ▶ Listina, u které nebude konverze možná (ať už z objektivních či subjektivních důvodů), může být dle okolností alespoň důkazním prostředkem.

